

Hinku-tiekartta 2020-2030

Kaupunginhallitus 25.5.2020
Kaupunginvaltuusto 8.6.2020

Sisällys

1. Johdanto	2
1.1. Kuntien rooli Suomen ilmastotyössä	2
1.2. Ylöjärven kaupunkistrategia vuosille 2018-2028	3
2. Ylöjärven päästöt ja hiilinielut	3
2.1. Ylöjärven päästökehitys vuosina 2007-2019	4
2.2. Ylöjärven hiilinielut ja niiden kehitys	6
2.3. Vertailua muihin Pirkanmaan ja Suomen kuntiin	7
3. Ylöjärven ilmastotyön toimenpiteitä vuosina 2007-2020.....	7
3.1. Energian tuotanto ja kulutus	8
3.2. Maankäyttö, kaavoitus ja liikenne	10
3.3. Digitalisaatio	12
3.4. Opetus ja varhaiskasvatus.....	12
3.5. Metsien käyttö ja metsäsuunnitelma	13
3.6. Ylöjärven Yrityspalvelu Oy, Ylöjärven Vesi Oy ja Ylöjärven Jäähalli Oy	14
4. Ylöjärvi on Hinku-kunta.....	15
4.1. Hinku-verkoston kriteerit	15
4.2. Ylöjärven Hinku-työryhmän kokoonpano ja toiminta	16
5. Ilmastotyö Tampereen kaupunkiseudulla ja Pirkanmaalla.....	16
5.1. Tampereen kaupunkiseudun ilmastotyö.....	16
5.2. Maakuntatason ilmastotyö Pirkanmaalla.....	18
6. Ylöjärven Hinku-toimenpiteet vuosille 2020-2030	19
6.1. Toimenpidelistan teemat ja painopisteet	19
6.2. Toimenpiteet, Eheä maankäyttö ja kestävä liikenne	22
6.3. Toimenpiteet, Uudistuva energian tuotanto ja kulutus.....	24
6.4. Toimenpiteet, Resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto	26
6.5. Toimenpiteet, Sopeutuva kaupunkiseutu	27
6.6. Toimenpiteet, Kehittyvä ilmastotyö.....	29
7. Lähteet	32

1. Johdanto

Useat Suomen kunnat ovat asettaneet konkreettisia ilmastotavoitteita, joita kohti pyritään kunnan, asukkaiden ja yritysten yhteistyöllä. Noin 45 prosenttia suomalaisista asuu kunnissa, jotka tähtäävät hiilineutraaleiksi vuoteen 2030 mennessä. Kuntien päästövähennystavoitteet ovat tällä hetkellä monelta osin kunnianhimoisemmat kuin Suomen valtion vastaavat. Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Käynnissä olevassa ilmastolain uudistuksessa sen ohjausvaikutuksia vahvistetaan ja lakia päivitetään siten, että tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä toteutuu. Vuoden 2050 tavoite päivitetään ja lakiin lisätään hiilineutraaliuspolkua vastaavat päästövähennystavoitteet vuosille 2030 ja 2040. Lisäksi uudistetaan keskipitkän ja pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmat sekä valmistellaan maankäytön ilmasto-ohjelma. Hallituksen esityksen uudistetuksi ilmastolaiksi on määrä valmistua vuonna 2021.

Ylöjärven kaupunki on sitoutunut kaupunginvaltuuston 4.2.2019 § 6 päätöksellä hiilineutraalien kuntien Hinku-verkostoon ja kriteereihin sekä tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2007 tasoon. Päästövähennystavoite kattaa Ylöjärven kaupunkialueella syntyvät päästöt riippumatta siitä, minkä tahon toiminnasta ne syntyvät.

Ylöjärven kaupungin Hinku-työryhmä on koostanut kaupunkiorganisaation ilmastotoimien suunnitelman tähän tiekarttaan. Raporttiin on koottu paitsi tulevia painopistealueita ja toimenpiteitä, myös katsaus kaupungin kasvihuonekaasupäästöjen ja hiilinielujen nykytilaan sekä jo tehtyihin ilmastotavoitteita tukeviin toimiin. Vähähiilisyttä edistäviä toimenpiteitä on tehty Ylöjärvellä runsaasti jo ennen Hinku-kunnaksi ryhtymistä, mistä yhtenä osoituksena ovat 25 prosenttia asukasta kohti laskeneet kokonaispäästöt vuosina 2007-2017.

1.1. Kuntien rooli Suomen ilmastotyössä

Kunnat luovat asukkailleen ja alueensa yrityksille kestäväen arjen edellytyksiä. Vähähiilisyteen siirtyminen tarkoittaa käytännön muutoksia energiantuotantoon ja -kulutukseen, liikenteeseen ja asumiseen, joista valtaosa kuntien päästöistä syntyy. Kunnan toimielimissä ja hallinnossa tehdään vuosittain lukuisia päätöksiä, joilla on suoria tai epäsuoria ilmastovaikutuksia. Kuntien lakisääteinen velvollisuus on edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä, mille myös ympäristö ja ilmasto luovat edellytyksiä.

Paikalliset olosuhteet kuten kunnan koko, sijainti, yhdyskunta- ja elinkeinorakenne sekä poliittinen tahtotila vaikuttavat kuntien ilmastotyön painopisteisiin. Päätöksentekoa ja toimenpiteiden suunnittelua haastavat jatkuvasti kehittyvä tietämys ja tutkimus ilmastotekojen vaikuttavuudesta ja mittareiden toimivuudesta sekä lainsäädännön muutokset.

Kunnat eivät kuitenkaan yksin pysty ratkaisemaan ilmastokysymystä vaan talkoisiin tarvitaan myös kuntalaiset ja elinkeinoelämä. Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) vuonna 2009 julkaiseman tutkimuksen mukaan kotitalouksien kulutuksen osuus Suomen kansantalouden kasvihuonekaasupäästöjen kotimaan loppukäytöstä vuonna 2005 oli 68 prosenttia ja julkisen kulutuksen ja investointien osuus 32 prosenttia. Jokaisen kuntalaisen omilla valinnoilla on siis suuri vaikutus siihen, millä vauhdilla kyetään etenemään kohti kunnianhimoisia päästövähennystavoitteita. Samoin elinkeinoelämän toimijoilla on merkittävä rooli käytännön ilmastoteoissa ja esimerkin näyttämässä.

Hiilineutraali Ylöjärvi voi syntyä vain yhteisin ponnistuksin. Osa ilmastotoimenpiteistä on Ylöjärven kaupungin vastuulla, mutta kaupunkilaisten, yritysten ja muiden yhteiskunnan toimijoiden valinnoilla on suuri merkitys. Näissä valinnoissa kaupunkiorganisaation vaikutusmahdollisuus on rajallinen, mutta kannustuksella ja mahdollistavilla toimilla vähähiilisiä valintoja voidaan tukea ja edesauttaa. Valtion ohjauksella, kuten verotuksella, on iso rooli yritysten ja kansalaisten toiminnan suuntaamisessa.

Ilmastotavoitteisiin pyrkimisessä tarvitaan kaikkien tahojen toimia ja yhteistyötä.

1.2. Ylöjärven kaupunkistrategia vuosille 2018-2028

Ylöjärven kaupunki on linjannut kaupunkistrategiassaan vuosille 2018-2028 visioksi rohkean edelläkävijyyden. Toimintaa ohjaavat arvot - kehitysrohkeus, vastuullisuus, oikeudenmukaisuus ja turvallisuus - linkittyvät vahvasti kestävään toimintatapaan, jossa huomioidaan sekä asukkaiden että ympäristön hyvinvointi. Kaupunkistrategiassa todetaan, että kaupunki tekee taloudellisia ja kestäviä valintoja kaikessa toiminnassaan. Investoinnit ja käyttömenot mitoitetaan taloudellisten voimavarojen mukaan ympäristönäkökulmat huomioiden.

2. Ylöjärven päästöt ja hiilinielut

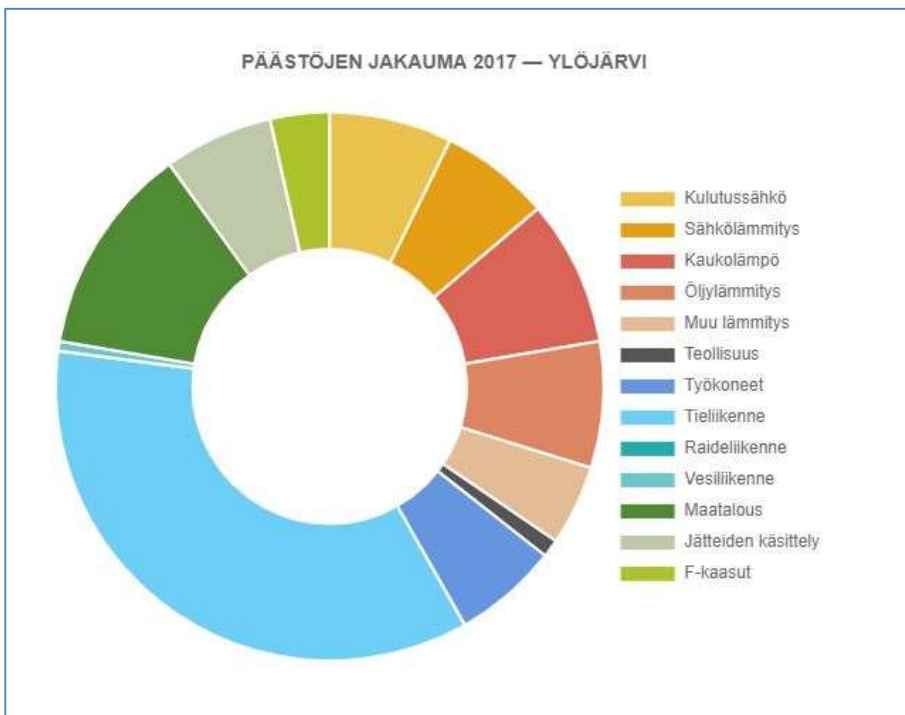
Ylöjärvi on elinvoimainen kasvukunta Tampereen kaupunkiseudulla. Ylöjärven asukasluku kasvoi vuosien 2007-2019 aikana noin 4 000 asukkaalla ja oli vuoden 2019 päättyessä noin 33 200. Kaupungin läpi kulkee useita merkittäviä maanteitä kuten kantatie 65 ja Uusi-Kuruntie sekä Helsinki-Oulu-päärata. Ylöjärven merkittävimmät elinkeinot ovat teollisuus, terveys- ja sosiaalipalvelut, tukku- ja vähittäiskauppa sekä rakentaminen. Näillä taustatekijöillä on vaikutusta Ylöjärven päästömääriin ja -jakaumaan, jotka poikkeavat esimerkiksi maatalousvaltaisen muuttotappiokunnan vastaavista.

Ylöjärven päästöjen kehittymistä seurataan Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) kuntien ja alueiden kasvihuonekaasupäästöjen ALas-tilastoinnin puitteissa vuositason ja viikkotasoisessa MayorsIndicators-palvelun CO2-raportissa. Nämä raportit ovat kaikkien nähtävillä internetissä Ylöjärven kotisivujen kautta. Kasvava väestö, yritystoiminta ja liikenne näkyvät Ylöjärven päästötilastoissa. Niissä korostuvat tieliikenteen, kaukolämmön ja kulutussähkön CO2-päästöt, joiden yhteenlaskettu osuus on yli 50 prosenttia kaupungin kokonaispäästöistä. Eri lämmitysmuotojen yhteenlaskettu osuus päästöistä oli vuonna 2017 noin 27 prosenttia ja maatalouden osuus noin 12 prosenttia.

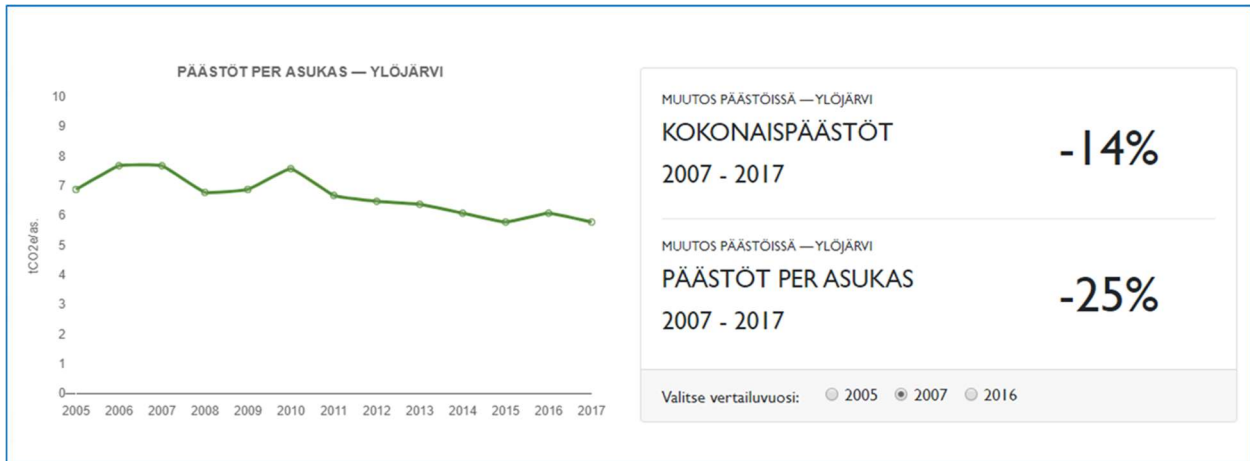
2.1. Ylöjärven päästökehitys vuosina 2007-2019

Suomen ympäristökeskus laskee Suomen kuntien kasvihuonekaasujen vuosipäästöt Alueellinen laskenta (ALas) -mallilla. Helmikuussa 2020 julkaistu ensimmäinen laskenta ALas 1.0 kattaa 311 kuntaa ja vuodet 2005-2017. SYKE päivittää mallia tarpeen mukaan ja tuoreimmat tulokset julkaistaan vuosittain. Päästöistä lasketaan eri päästösektoreiden hiilidioksidi-, metaani- ja dityppioksidipäästöt sekä F-kaasut omaksi sektorinaan. Tulokset esitetään hiilidioksidiekvivalenteina. Bioperäiset polttoaineet ovat hiilidioksidin osalta laskennallisesti nollapäästöisiä. Päästöjen lisäksi lasketaan eri toimintojen energiankulutus. Yksityiskohtaisempi kuvaus SYKEN laskentamenetelmästä on nähtävillä verkko-osoitteessa https://hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Paastot_ja_indikaattorit/Laskentamenetelma.

SYKEN laskennan mukaan Ylöjärven kokonaispäästöt ovat laskeneet 14 prosenttia vuosina 2007-2017. Samalla ajanjaksolla muutos asukaskohtaisissa päästöissä oli -25 prosenttia. SYKEN käyttämä Hinku-laskenta ei sisällä päästökauppaan kuuluvien teollisuuslaitosten polttoaineiden käyttöä, teollisuuden sähkönkulutusta, teollisuuden jätteiden käsittelyn päästöjä eikä kuorma-, paketti- ja linja-autojen läpiajoliikennettä. Alueella mahdollisesti tuotetusta tuulisähköstä lasketaan kunnalle päästökompensaatio vuosittaisen sähkön päästökertoimen mukaisesti.

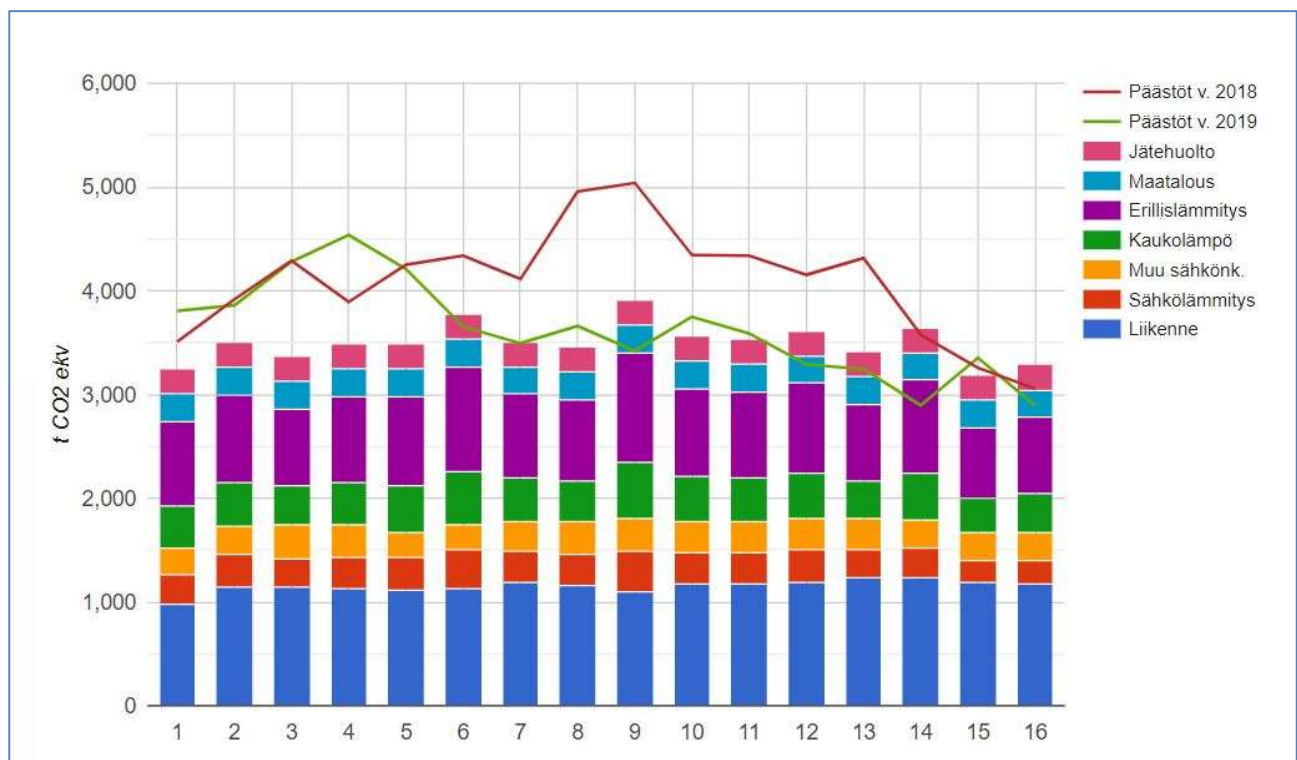

SYKEN kuntakohtainen päästöjakauman laskenta, Ylöjärvi vuosi 2017.

SYKEN kuntakohtainen päästökehityksen seuranta, Ylöjärvi vuodet 2007-2017.

Edellä esitetystä SYKEN ALas-mallissa tieliikenteen päästöt lasketaan paikkakunnalle rekisteröityjen ajoneuvojen mukaan. CO₂-raportissa puolestaan lasketaan tieliikenteen päästöt kunnan alueella tapahtuvan liikenteen perusteella.

CO₂-raportin kuntakohtainen päästökehityksen seuranta, Ylöjärvi viikko 16/2020.

Edellä esitetystä kuvaajista nähdään, että tieliikenne on suurin päästöjen aiheuttaja Ylöjärvellä noin 35 prosentin osuudella vuoden 2017 laskennassa. Liikenne tuottaa viidenneksen koko Suomen kasvihuonekaasupäästöistä ja tieliikenteen osuus niistä on 95 prosenttia. Teknologian tutkimuskeskus VTT:n laatiman liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen perusennusteen 2020-2050 mukaan tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen ennustetaan laskevan Suomessa 2020-luvulla pääosin biopolttoaineiden kasvavan käytön vuoksi. Niiden osuus liikennepolttoaineista nousee

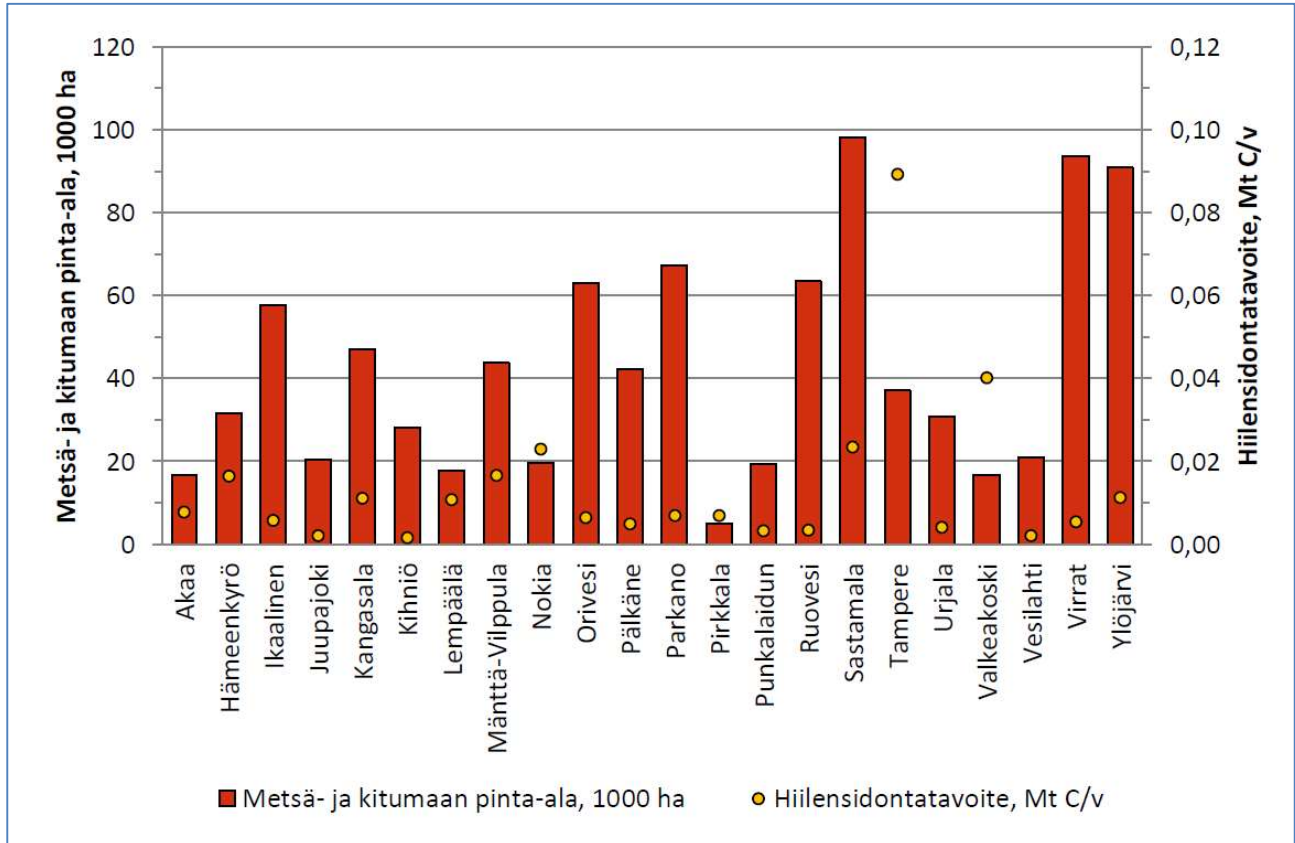
voimassa olevan lainsäädännön vaikutuksesta nykyisestä noin 14 prosentista 30 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Sähkö- ja kaasuautojen osuus ajoneuvoista kasvaa ja samanaikaisesti bensiini- ja dieselautojen päästöt pienenevät. Suomessa on ennusteen mukaan vuonna 2030 noin 350 000 sähkökäyttöistä autoa. VTT:n ennusteen mukaan liikenteen päästöt vähenevät nykyisillä toimenpiteillä noin 37 prosenttia vuoteen 2030 mennessä kun tavoite on niiden puolittaminen samalla ajanjaksolla.

2.2. Ylöjärven hiilinielut ja niiden kehitys

Luonnonvarakeskus (Luke) selvitti vuonna 2019 Pirkanmaan ELY-keskuksen toimeksiannosta Pirkanmaan metsien hiilivarastojen kehitystä. Työn tavoitteena oli selvittää Pirkanmaan maakunnan alueen metsien kunnittaiset suurimman kestävän aines- ja energiapuun hakkuukertymän arviot ja niitä vastaava puuston määrän ja hiilivaraston kehitys vuoteen 2040 asti. Laskelmissa otettiin huomioon vain elävään puustoon sitoutuneen hiilen määrä.

Pirkanmaan maakunnan metsä- ja kitumaan pinta-ala on 930 771 hehtaaria, joilla on tavoitteena vuonna 2030 sitoa yhteensä 301 810 tonnia hiiltä vuodessa. Ylöjärvi on Pirkanmaan runsaspuustoisimpia kuntia yhdessä Sastamalan ja Virtojen kanssa. Luken selvityksen mukaan Ylöjärven metsien kokonaispoistuma ei muutu vuoteen 2040 mennessä juuri lainkaan (< 5 %).

Ylöjärven kaupunki laaditutti vuonna 2018 Pirkanmaan metsänhoitoyhdistyksellä metsäsuunnitelman koskien Ylöjärven kaupungin taajama-alueen talousmetsiä. Tarkastellun suunnitelma-alueen laajuus on noin 900 hehtaaria. Metsäsuunnitelma hyväksyttiin teknisessä lautakunnassa helmikuussa 2019. Metsäsuunnitelmaa on kuvattu tarkemmin luvussa 3.5.

Luonnonvarakeskuksen vuoden 2019 selvitys Pirkanmaan metsien hiilivaraston kehityksestä.

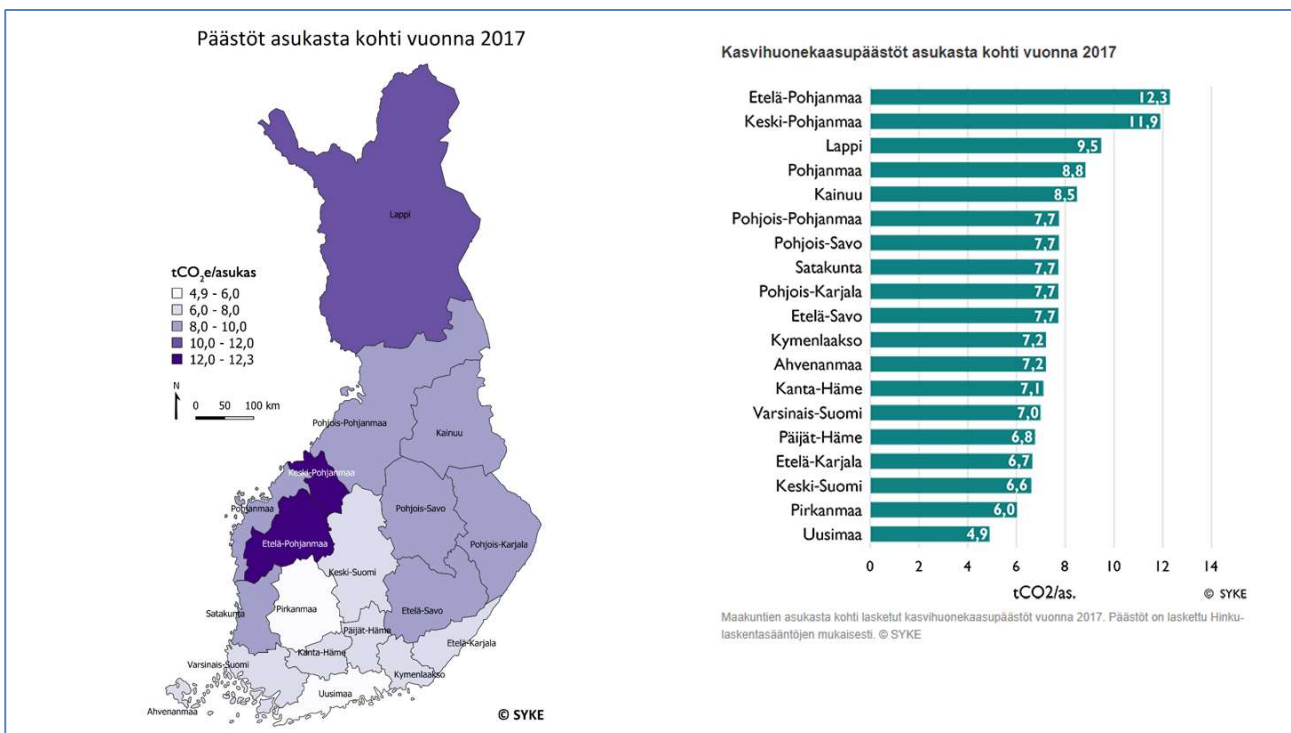
2.3. Vertailua muihin Pirkanmaan ja Suomen kuntiin

Ilmastopäästöt ovat vähentyneet lähes kaikissa Suomen kunnissa vuodesta 2005. SYKEN mukaan vähennys on ollut keskimäärin 15 prosenttia. Kuntien välillä on kuitenkin suuria eroja päästövähennyksissä. Suurimmat päästövähennykset ovat vuoteen 2005 verrattuna yli 50 prosenttia. Pirkanmaalla päästöt ovat laskeneet kymmenessä vuodessa 2007-2017 noin 22 prosenttia ja Ylöjärvellä 14 prosenttia.

Kuntien päästöjä ovat vähentäneet merkittävästi sähkön päästöjen pieneneminen, uudistukset kaukolämmön tuotannossa ja tuulivoiman rakentaminen. Öljylämmityksen päästöt ovat vähentyneet melko tasaisesti kaikissa kunnissa.

Suomen kuntien asukaskohtaiset päästöt vaihtelevat huomattavasti noin kolmesta hiilidioksidi-ekvivalenttitonni (tCO₂e) yli 25 tonnin päästöihin. Keskimäärin kuntien päästöt olivat SYKEN mukaan asukasta kohti laskettuna 10,7 tonnia vuonna 2017. Pienissä kunnissa syntyy eniten päästöjä suhteessa asukasmäärään.

Ylöjärven päästöt asukasta kohti olivat 5,8 tonnia vuonna 2017 ollen hieman Pirkanmaan kuntien keskiarvoa 6,0 matalammat. Vastaava luku muissa Tampereen kaupunkiseudun kunnissa vuonna 2017 oli Kangasalla 6,7; Lempäälässä 6,3; Nokialla 5,7; Pirkkalassa 5,3; ja Tampereella 4,3.

SYKEN maakunnittainen kasviuonekaasupäästöjen seuranta, päästöt asukasta kohti vuonna 2017.

3. Ylöjärven ilmastotyön toimenpiteitä vuosina 2007-2020

Ylöjärvellä kasviuonekaasupäästöjen vähentämiseksi on tehty jo ennen Hinku-kunnaksi ryhtymistä lukuisia toimenpiteitä, joista osa vaikuttaa välittömästi ja osa pidemmällä tulevaisuudessa. Kaupunki on ollut vuodesta 2003 lähtien mukana kuntien energiansäästösopimuksessa (KETS) ja useissa kaupungin kiinteistöissä on tehty

lämmitystapamuutoksia fossiilisista polttoaineista uusiutuviin energialähteisiin kuten maalämpöön. Joukkoliikenteen houkuttelevuutta on lisätty muun muassa liityntäpysäköinnillä, pyöräkatoksilla ja taksapolitiikalla. Kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvattamiseen tähtäävät myös ydinkeskustaa tiivistävä osayleiskaava (2019) sekä kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma (2015).

Ympäristöystävällisiä tekoja ja valintoja tehdään päivittäin monien kaupungin toimintojen arjessa. Kertakäyttöistä materiaalia vältetään ja turhaksi jääneet tarvikkeet kierrätetään uuteen käyttöön. Erityisesti nuorille ja lapsille opetetaan kestävän kehityksen toimien, ympäristönsuojelun ja kierrätyksen merkitystä. Kaupungin työntekijät ideoivat ahkerasti uusia ympäristöä huomioivia tapoja ja käytänteitä. Muun muassa kehitysvammahuollon asumisyksiköissä siivous- ja puhdistusaineet on vaihdettu ympäristöystävällisiin tuotteisiin. Mikkolan työtuvalla on aloitettu vuonna 2020 hävikkiruuan jakaminen asiakkaille sosiaalisin perustein. Hoivan, varhaiskasvatuksen ja vapaa-aikapalveluiden työntekijöille on hankittu polkupyöriä työajoihin. Lisäksi Ylöjärven kaupungin työ- ja toimintakeskus Valprossa avattiin vuonna 2019 kaikille avoin kierrätyskeskus Kiertoliike.

Seuraavassa on kuvattu toteutettuja ilmastotoimia teemoittain.

3.1. Energian tuotanto ja kulutus

Ylöjärvi solmi ensimmäisen energiansäästösopimuksen kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa 6.5.2003. Ensimmäisen sopimuskauden päätyttyä vuonna 2007 solmittiin uusi energiansäästösopimus työ- ja elinkeinoministeriön ja Ylöjärven kaupungin välille vuosiksi 2008-2016. Tämän hetkinen kunta-alan energiatehokkuussopimus on voimassa vuodet 2017-2025. Ylöjärvi päätti kaupunginhallituksen päätöksellä 13.2.2017 siihen liittymisestä. Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen piirissä asui vuoden 2020 alussa lähes neljä miljoonaa suomalaista.

Kuntien energiatehokkuussopimuksen tuloksia 2017-2018.

Ylöjärven kaupungin ostama sähkö on vuodesta 2019 alkaen ollut 100-prosenttisesti vihreää sähköä, joka tuotetaan uusiutuvilla energianlähteillä kuten metsätähteillä, metsäteollisuuden puutähteillä, puhtaalla kierrätyspuulla ja kierrätyspolttoaineilla.

Ylöjärvi ostaa kaukolämpöä Tampereen Sähkölaitokselta, jonka kaukolämpö tuotetaan paikallisesti pääosin Naistenlahden ja Lielahden voimalaitoksissa lämmön ja sähkön yhteistuotantona. Yhteistuotannolla jopa 90 prosenttia polttoaineen sisältämästä energiasta saadaan hyödynnettyä sähkönä ja lämpönä. Näin säästetään keskimäärin kolmannes energiasta verrattuna siihen, että lämpöä ja sähköä tuotettaisiin omissa prosesseissaan. Päästöt vähenevät samassa suhteessa. Tampereen Sähkölaitos hyödyntää lämmön tuotannossa yhä enemmän puuperäisiä aineksia kuten metsänjalostuksen puutähteitä ja pellettiä. Lisäksi lämpöä tuotetaan sekajätteestä Tammervoiman hyötyvoimalassa. Tämän ansiosta kaukolämmön tuotannon hiilidioksidipäästöt ovat alentuneet 30 prosenttia viimeisten 10 vuoden aikana. Huomionarvoista on, että Tampereen Sähkölaitoksen tuottaman kaukolämmön tuotannossa ei käytetä lainkaan kivihiiltä.

Ylöjärven kaupunki	2015	2016	2017	2018	2019
Lämmön kulutus MWh	19 600	20 200	19 200	19 800	19 900
Sähkön kulutus MWh	12 000	12 800	13 000	13 000	13 100
Veden kulutus m ³	75 400	69 500	72 500	69 400	68 600

Ylöjärven kaupungin lämmön, sähkön ja veden kulutus vuosina 2015-2019.

Ylöjärven kaupunki on toteuttanut kiinteistöissään 2010-luvulla useita lämmitystapamuutoksia, joissa öljylämmitys on vaihdettu ilmastoystävällisempään lämmitysmuotoon. Kohteet on listattu alle muutostyön valmistumisvuoden mukaan:

- Metsäkylän päiväkotia maalämpö 2013
- Siivikkalan koulu maalämpö 2013
- Serlapuiston päiväkotia ilmavesilämpö 2014
- Kurun kirjasto alueellinen kaukolämpö hakkeella 2015
- Kyläsepän päiväkotia maalämpö 2016
- Soppeenharjun päiväkotia ilmavesilämpö 2016
- Kalliorinteen päiväkotia ilmavesilämpö 2018
- Kurun uusi päiväkotia hakelämpö koululta 2019
- Metsäkylän yhtenäiskoulun uudisosat maalämpö ja pienimuotoinen aurinkokeräin 2019
- Kaurasmäen päiväkotia ilmavesilämpö 2020
- Ahveniston päärakennus ja asuinrakennus ilmavesilämpö 2020

Lämmitystapamuutoksia jatketaan myös tulevana vuosina ensisijaisesti niissä kaupungin kiinteistöissä, joissa on käytössä öljylämmitys. Nämä kohteet on listattu kappaleessa 6.3.

Lämmitystapamuutosten lisäksi kaupungin kiinteistöissä on toteutettu lukuisia toimenpiteitä, jotka vähentävät energiankulutusta. Tällaisia toimia ovat muun muassa eristyksen parantaminen, ilmanvaihtokoneiden uusinta sekä valaistuksen vaihtaminen led-valaisimiin.

- Ylöjärven Yhtenäiskoululle asennettiin remontin ja laajennuksen yhteydessä nykyaikaiset ilmanvaihtolaitteet lämmöntalteenotolla, hanke valmistui vuonna 2009.
- Terveyskeskukseen asennettiin nykyaikaiset ilmanvaihtolaitteet lämmöntalteenotolla, remontti ja laajennushanke valmistui vuonna 2012.
- Urheilutalon isoon uima-altaaseen on asennettu vuonna 2014 teräspohja, jonka ansiosta uimaveden vaihtoväliä on voitu pidentää.
- Kurun yhtenäiskoulussa on parannettu seinäeristystä ja vaihdettu ikkunat eteläsivulle vuosina 2017-2018, kiinteistö hakelämmössä.
- Kurun urheilutalon seinien lämmöneristystä on parannettu ja lisätty ilmanvaihtoon lämmöntalteenotto, kiinteistö hakelämmössä.
- Vanhan Räikän peruskorjauksessa vuosina 2018-2019 asennettiin rakennuksen ala- ja yläpohjaan sekä seiniin uudet eristeet, lämmön talteen ottava ilmanvaihto ja led-valaistus.
- Vanhalle koululle on asennettu nykyaikaiset ilmanvaihtolaitteet lämmöntalteenotolla.
- Kaupungintalon valaistusta on vaihdettu led-tekniikkaan.
- Leija-kirjastossa on vaihdettu kaikki sisävalot led-valoiksi.
- Tähkätaskun päiväkodin valaistusta on uusittu led-tekniikkaan.
- Kauraslammen koulun Moision toimipisteessä sisävalot on vaihdettu suurelta osin led-valoiksi.

Edellä kuvattuja energiankulutusta pienentäviä toimenpiteitä jatketaan osana kiinteistöjen perusparannuksia ja korjauksia.

3.2. Maankäyttö, kaavoitus ja liikenne

Ylöjärvi on kaupunkistrategiassaan 2018-2028 linjannut, että kaupunkirakennetta tiivistetään ja täydennysrakentamista edistetään esimerkiksi kantakaupungin kehärakenteen suunnittelulla. Kaupunkikeskustan tiivistämiseen tähtäävä ydinkeskustan osayleiskaava sai lainvoiman vuonna 2019 ja sen tavoitteena on kaksinkertaistaa keskusta-alueen asukasmäärä vuoteen 2040 mennessä. Lisäksi keskustan kehittämishankkeessa on muodostettu vuosina 2018-2019 Ylöjärven keskustavisio 2040, joka linjaa osayleiskaavan ohella kaupunkikeskustan tiivistyvää maankäyttöä ja kasvua.

Myös Tampereen seudun rakennesuunnitelma 2040 ja maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimus ohjaavat kaupunkiseudun kasvua pääosin keskustoihin ja joukkoliikennevyöhykkeille. Näissä tavoitteissa korostuvat erityisesti kehittyvät asemanseudut ja raitiotiekäytävät, joiden tiivistäminen edistää kestävien kulkumuotojen käytön lisääntymistä.

Katujen päällystyksessä kokeiltiin Ylöjärvellä vuonna 2019 matalalämpöasfalttia. Teivon teollisuusalueella sijaitseva Hiitintie päällystettiin NCC:n Green Asphaltilla, jonka massamäärä oli noin 770 tonnia ja päästövähennys noin 6,5 CO₂e-tonnia, mikä tarkoittaa 27 prosenttia vähemmän päästöjä kuin tavanomaisessa asfalttimassassa.

Liikenne on Ylöjärven päästölähteistä merkittävin. Kaupunkia halkovat useat vilkkaat maantiet, mukaan lukien kantatie 65 ja Uusi-Kuruntie, sekä Helsinki-Oulu-päärata. Kaupunki kannustaa asukkaitaan joukkoliikenteen käyttöön ja liikkumaan mahdollisuuksien mukaan pyörällä tai jalkaisin. Ylöjärvelle on laadittu kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma, jonka kaupunginhallitus hyväksyi vuonna 2015. Ohjelman tavoitteena on nostaa pyöräilyn osuus matkoista 15 prosenttiin ja kävelyn osuus 19 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Kaupunki on rakentanut keskusta-alueelle katettuja pyöräpysäköintipaikkoja keskeisten bussipysäkkien yhteyteen muun muassa Mikkolantielle ja Kuruntielle. Vuonna 2018 valmistui Viljakkalaan Kyröskoskentie varteen uusi kevyen liikenteen väylä. Mutalan (Kuruntie) ja Takamaan (Viljakkalantie) kevyen liikenteen väylien suunnittelu käynnistyi vuonna 2020.

Lisäksi Ylöjärvi on mukana sähköautoilun kehityksessä: kaupungin ensimmäinen täyssähköauto, Nissan-pakettiauto, hankittiin vuonna 2019 kiinteistöhuollon käyttöön. Hybridautoja on ollut muun muassa kaupungin kotihoidon käytössä jo useita vuosia.

Vuodenvaihteessa 2019-2020 asennettiin Räikänpuistoon, Viljakkalan kirjastolle ja Kurun kirjastolle sähköauton latauspistokkeita, jotka ovat kaikkien käytettävissä. Kussakin pisteessä on yksi laite, jossa on kaksi latauspaikkaa. Latauksen hallinnointi ja maksu tapahtuvat eParking-mobiilisovelluksen kautta. Hinta on 25 snt/kWh.

Koko Tampereen seudun joukkoliikenne siirtyi yhteiseen kuusiportaiseen maksuvyöhykejärjestelmään vuonna 2016. Nysse-liikenteessä kuntarajoilla ei ole matkustettaessa merkitystä vaan matkan hinnoittelu perustuu matkan pituuteen. Matkatien solmukohta Soppeenmäessä kuuluu edullisimpaan A-B-vyöhykkeeseen. Talvikaudella 2018-2019 sinisten bussien kyytiin noustiin Ylöjärven alueella kaikkiaan 580 300 kertaa, mikä merkitsi kahden prosentin kasvua edellisikauteen verrattuna. Pysäkeittäin tarkasteltuna bussiin nousuja tapahtuu ylivoimaisesti eniten Matkatien pysäkeillä, yhteensä 160 500 kertaa talvikaudella 2018-2019, mikä on 10 prosenttia enemmän kuin edellisellä kaudella. Vuonna 2020 Ylöjärvi avasi koululaisliikenteen vuorot kaikille matkustajille Takamaalla, Vahannassa ja Mutalassa.

3.3. Digitalisaatio

Palveluiden digitalisaatio edistää paitsi niiden saavutettavuutta ja käytettävyyttä, myös ilmastotavoitteita. Kun palvelut ovat saatavilla ajasta ja paikasta riippumatta, kuntalaisen ei tarvitse siirtyä asiointia varten kunnan toimipisteeseen. Tämä vähentää liikenteen ja paperitulosteiden määrää. Ylöjärvi on digitalisoinut useita palveluprosessejaan ja työ jatkuu kaupunkistrategian linjausten mukaisesti. Kuntalainen voi hakea Ylöjärvellä sähköisesti muun muassa päivähoitopaikkaa, rakennuslupaa ja omakotitonttia. Ylöjärven kaupunki oli Vantaan jälkeen toinen kunta Suomessa, joka otti käyttöön kokonaan sähköisen rakennusvalvonnan lupaprosessin näyttötauluineen. Sähköiset ajanvaraus- ja chat-palvelut ovat laajasti käytössä muun muassa nuorisopalveluissa, terveystioskissa, neuvolassa, terveyskeskuksen ajanvarauksessa sekä kaupungin yleisneuvonnassa.

3.4. Opetus ja varhaiskasvatus

Opetus ja varhaiskasvatus ovat kuntien järjestämistä vastuulla, ja niiden merkitys kansalaisten yleiselle ilmastotietoisuudelle on merkittävä. Vuonna 2016 voimaan tulleissa opetussuunnitelmissa ilmastonmuutos otettiin ensimmäistä kertaa mukaan suomalaisen kouluopetuksen sisällöllisiin tavoitteisiin. Tavoitteissa korostuvat ilmastonmuutoksen vakavuuden ymmärtäminen ja sen hillitsemiseen liittyvät taidot.

Ylöjärven kouluissa kierrätys, lajittelu ja ekologisuus ovat vahvasti läsnä arjessa.

Askartelutarvikkeina käytetään kierrätysmateriaaleja, kertakäyttöastioiden ja muovipussien käyttöä on vähennetty, on järjestetty teemaviikkoja muun muassa ruokahävikin vähentämiseksi ja kannustettu oppilaita kulkemaan kouluun pyörällä tai jalkaisin. Kurun ja Viljakkalan kouluille on hankittu kymmeniä polkupyöriä oppilaiden käyttöön muun muassa siirtymisiin liikuntatunneille tai muuhun koulualueen ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen.

Karhen koulu sai Ylöjärven kouluista ensimmäisenä luonto- ja ympäristökoulun sertifikaatin vuonna 2018. Ylöjärvellä on kaikkiaan kolme Vihreä lippu -tunnuksen saanutta koulua: Karhen koulu, Vahannan koulu ja Vuorentaustan koulu. Ympäristökasvatusta tehdään kaikilla muillakin kouluilla sekä varhaiskasvatuksessa. Vuonna 2017 kolme varhaiskasvatuksen työntekijää suoritti ympäristökasvattajan erikoistutkinnon.

Urheilutalolle hankittiin uusi salibandykaukalo vuonna 2020 ja vanhasta tehtiin kolme minikaukaloa päiväkotien käyttöön.

3.5. Metsien käyttö ja metsäsuunnitelma

Ylöjärven kaupunki laaditutti vuonna 2018 Pirkanmaan metsänhoitoyhdistyksellä metsäsuunnitelman koskien Ylöjärven kaupungin taajama-alueen ja tilan Metsä-Saarela (Mutala) talousmetsiä. Tarkastellun suunnitelma-alueen laajuus on kokonaisuudessaan noin 900 hehtaaria. Metsäsuunnitelma hyväksyttiin teknisessä lautakunnassa helmikuussa 2019. Lautakunta päätti, että kaupungin metsiin liittyvien toimintojen toteutuksessa huomioidaan seuraavat linjaukset:

- Pääasialliset talousmetsähakkuut (päätehakkuut) toteutetaan tulevien asemakaava-alueiden alueilla ja niiden välittömässä läheisyydessä siten kuin on tarpeellista.
- Muilla kuin edellä mainituilla alueilla toteutetaan lähtökohtaisesti vain metsänhoidollisia toimenpiteitä siten, että alueiden puusto ja ympäristö pysyvät kunnossa.
- Mikäli jonkin alueen puustossa havaitaan puustollisia sairauksia, jotka voivat helposti levitä laajemmalle alueelle, pyritään sairastuneet puut poistamaan alueelta. Myös ympäristölleen vaaralliseksi todennetut puut/puustot pyritään poistamaan.
- Kaupungin metsiin liittyvien toimintojen tulee olla lähtökohtaisesti metsien kestävä kehitystä tukevia, eikä sitä heikentäviä.

Metsäsuunnitelmaa tullaan päivittämään vuosittain ja sitä laajennetaan koskemaan tulevana vuosina myös Kurun ja Viljakkalan alueita sekä asemakaava-alueiden lähi- ja puistometsiä. Hiilineutraaliustavoitteet huomioiva metsätaloussuunnitelman päivitys on osa teknisen lautakunnan toimintasuunnitelmaa vuodelle 2020.

3.6. Ylöjärven Yrityspalvelu Oy, Ylöjärven Vesi Oy ja Ylöjärven Jäähalli Oy Ylöjärven kaupungin konserniin kuuluvat tytäryhteisöt huomioivat ympäristön ja ilmastotavoitteet omassa toiminnassaan.

Ylöjärven Yrityspalvelu Oy:n ydintoimintaa on nykyisten ja uusien yritysten kehittämistyössä mukanaolo, missä huomioidaan erilaiset kiertotalouden ja uusien, ekologisten liiketoimintakonseptien mahdollisuudet. Yrityspalvelu neuvoo paikallisia yrityksiä kierrätyksessä ja materiaalivirtojen loppusijoittamisessa. Lisäksi yhtiö tiedottaa ylöjärveläisiä yrityksiä saatavilla olevista energiatuista ja auttaa hakemusten teossa. Viimeisen viiden vuoden aikana paikallisten teollisuustilojen ja -hallien energiaratkaisuissa on otettu selkeä askel kohti vähähiilisyyttä: rakennuksissa on siirrytty suurempaan tai täydelliseen energiaomavaraisuuteen ja otettu käyttöön maalämpöratkaisuja. Uudet teollisuushallit ja -tilat käyttävät valtaosin vähähiilisiä energiamuotoja.

Kauppakeskus Elon katolle (kuva) asennettiin vuonna 2019 lähes 3 200 aurinkopaneelia. Aurinkovoimalla katetaan noin 27 % Elon kokonaissähkökulutuksesta.

Ylöjärven Vesi Oy tarjoaa strategiansa mukaisesti kestäväää vesihuoltoa taloudellisesti, laadullisesti ja ympäristöllisesti. Yhtiön hallituksen hyväksymässä strategiassa on Visiona 2022 mainittu, että toimintaa kehitetään hiilineutraalimpaan suuntaan kaupungin Hinku-sitoutumisen suuntaisesti. Vesihuoltoverkoston mittaustekniikkaa lisätään suunnitelmallisesti vuotovesien ja energiankulutuksen vähentämiseksi. Tästä systemaattisesta työstä on saatu hyviä tuloksia. Yhtiön vedenkäsittelylaitokset on saneerattu ja saatu kemikaalintarvetta vähennettyä oleellisesti. Yhtiö myös uudistaa vesimittarikantaansa etäluettaviin mittareihin, joista lukematieto saadaan suoraan laskutusjärjestelmään. Lisäksi Ylöjärven Vesi on osakkaana Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n keskuspuhdistamohankkeessa, jossa Tampereen Sulkavuoreen toteutetaan uusimpia puhdistustekniikoita hyödyntävä jätevedenpuhdistamo kallion sisään. Tavoitteena on, että Pyhäjärveen ja siitä edelleen alapuoliseen vesistöön päätyvä jätevesien aiheuttama vesistökuormitus pienenee, vaikka käsiteltävän jäteveden määrä kasvaa. Keskuspuhdistamohanke on Pirkanmaan suurin yksittäinen ympäristöinvestointi, jonka kokonaisbudjetti on noin 300 miljoonaa euroa. Hanke valmistuu vuonna 2024.

Ylöjärven Jäähalli Oy asensi Ylöjärven jäähalliin vuonna 2019 Suomen ensimmäisen digitaalisen hiilidioksidipohjaisen energiajärjestelmän. Uusi, energiatehokas järjestelmä pienentää merkittävästi hallin hiilijalanjälkeä, sillä sähköenergian säästö verrattuna perinteisiin teknologioihin on jopa 30-40 prosenttia. Järjestelmä tuottaa sekä jäähdytyksen että kaiken jäähallissa tarvittavan lämmön. Ylöjärven Jäähalli Oy palkittiin energiajärjestelmän uusimisesta valtakunnallisella kuukauden Hinku-teko -palkinnolla syyskuussa 2019.

4. Ylöjärvi on Hinku-kunta

Ylöjärven kaupunginvaltuusto päätti helmikuussa 2019, että Ylöjärvi liittyy valtakunnallisen Hinku-foorumin jäseneksi ja sitoutuu Hinku-kiriteereihin. Hinku-foorumi on vuonna 2008 perustettu ilmastonmuutoksen hillinnän edelläkävijöiden verkosto, joka kokoaa yhteen kunnianhimoisiin päästövähennyksiin sitoutuneet kunnat, ilmastoystävällisiä tuotteita ja palveluita tarjoavat yritykset sekä energia- ja ilmastoalan asiantuntijat. Hinku-verkostossa on mukana myös maakuntia.

Hinku-kunnat sitoutuvat vähentämään alueensa kasvihuonekaasupäästöjä muuta yhteiskuntaa nopeammin. Tavoitteena on 80 prosentin päästövähennys vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Hinku-verkostossa on jo mukana jo yli 70 Hinku-kuntaa sekä 4 Hinku-maakuntaa, jotka ovat sitoutuneet päästötavoitteeseen. Koko Tampereen kaupunkiseutu (Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi) on sitoutunut samaan yhteiseen tavoitteeseen, ”Hiilineutraali Tampereenseutu 2030”.

4.1. Hinku-verkoston kriteerit

Hinku-kunnaksi tai -maakunnaksi ryhtyminen edellyttää Hinku-kriteerien täyttymistä. Hinku-kriteerit on laatinut Suomen ympäristökeskus (SYKE). Kriteerit täyttävästä kunnasta saa käyttää nimitystä Hinku-kunta. Hinku-kunnat kuuluvat Hinku-verkostoon ja saavat oikeuden käyttää Hinku-logoa.

Hinku-kunnat sitoutuvat seuraaviin prosesseihin:

- Kunta ottaa kasvihuonekaasupäästönäkölman huomioon kaikessa merkittävässä päätöksenteossaan.
- Kunta liittyy työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton väliseen sopimukseen (KETS), jossa ne sitoutuvat Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen toimenpiteisiin ja tavoitteisiin.
- Kunta nimeää yhteyshenkilön, joka toimii tiedonvälittäjänä kunnan ja SYKEN välillä.
- Kunta perustaa Hinku-työryhmän, jossa on edustettuna tärkeimmät hallinnonalat. Työryhmä pyrkii aktiivisesti vähentämään eri hallinnonalojen toiminnasta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä.
- Työryhmä ja yhteyshenkilö vastaavat seuraavista tehtävistä:
 - Kunnalle laaditaan vuosittain suunnitelma päästöjä vähentävistä investoinneista. Investoinnit hyväksytään seuraavan vuoden talousarviossa.
 - Kunnalle laaditaan vuosittain hillintätoimien suunnitelma eli vuosikello, joka osoittaa, millä toimenpiteillä ja investoinneilla kasvihuonekaasupäästöjä pyritään vähentämään koko kunnan alueella. Vuosikello sisältää suunnitellut investoinnit sekä keinoja asukkaiden ja paikallisten yritysten aktivoimiseen.
 - Kunnan alueella toteutuneet merkittävimmät hillintätoimet kootaan vuosittain ja julkaistaan kunnan verkkosivuilla sekä Energialoikka-verkkopalvelussa. Toimenpiteisiin liitetään mahdollisuuksien mukaan saavutetut päästövähennykset. SYKE voi tarvittaessa täydentää tiedot Energialoikkaan.
 - Kunnan henkilöstölle ja kunnanvaltuustolle tiedotetaan vuosittain hankkeen saavutuksista.

- Alueen asukkaille, yrityksille sekä maa- ja metsätalousyrittäjille viestitään ilmastonmuutoksen hillinnän mahdollisuuksista.

Suomen ympäristökeskus palkitsee lähes kuukausittain esimerkillisiä päästövähennystekoja kuukauden Hinku-teko -palkinnolla. Ylöjärven Jäähalli Oy sai kuukauden Hinku-teko -palkinnon syyskuussa 2019.

4.2. Ylöjärven Hinku-työryhmän kokoonpano ja toiminta

Hinku-velvoitteen toteutumisen seurantaan varten nimettiin huhtikuussa 2019 poikkihallinnollinen työryhmä kaupungin eri osastoilta. Ryhmän kokoonpanoa vahvistettiin helmikuussa 2020 ja siihen kuuluvat kehitysjohtaja (pj), hyvinvointikoordinaattori, ympäristöpäällikkö, ympäristösuunnittelija, kaavoituspäällikkö, tekniikka- ja ympäristöosaston kehityspäällikkö, perusturvaosaston talouspäällikkö, sivistysosaston hallintopäällikkö ja Ylöjärven Yrityspalvelun asiakkuuspäällikkö. Työryhmä kokoontuu säännöllisesti ja on vastannut myös tämän raportin koostamisesta ja sisällöstä. Syksyllä 2019 työryhmä järjesti Ylöjärven kaupungintalolla kaikille avoimen Hinku-illan.

Ylöjärven Hinku-työryhmän kokoonpano toukokuussa 2020:

Mari Ruissalo, vt. kehitysjohtaja (pj)

Esko Hyytinen, kaavoituspäällikkö

Laura Kokko, ympäristösuunnittelija

Anna Koski, hyvinvointikoordinaattori

Susanna Piri, perusturvaosaston talouspäällikkö

Kirsi Riihioja, sivistysosaston hallintopäällikkö

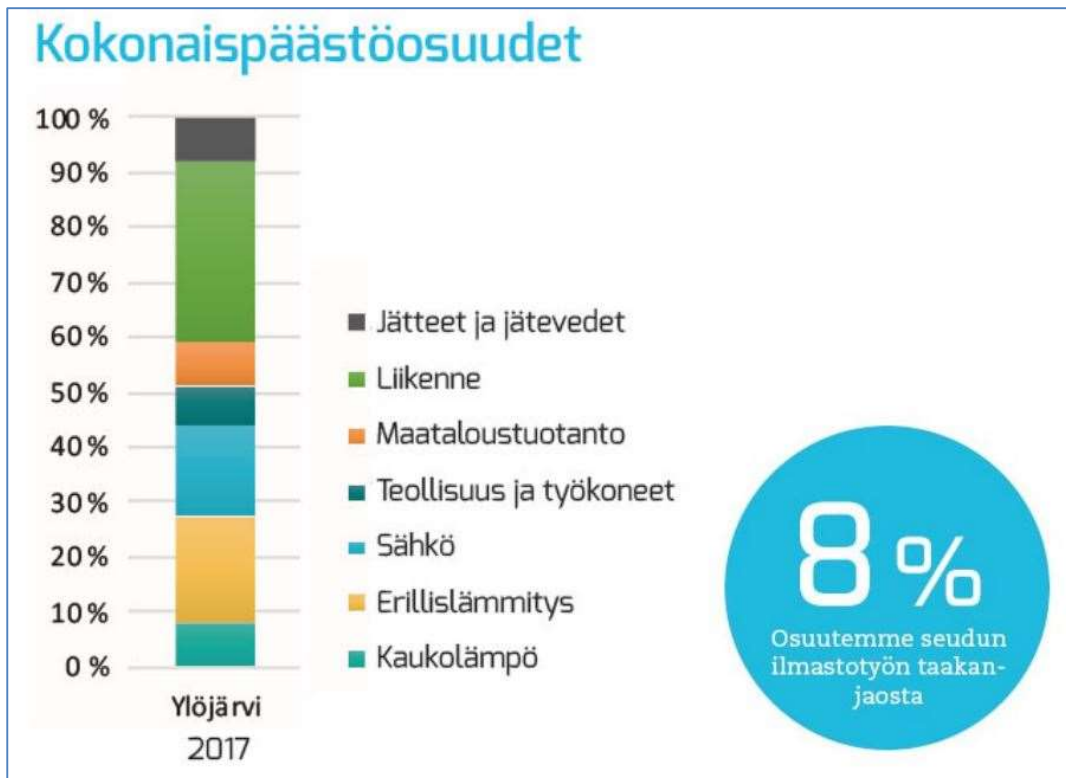
Tanja Vuori, asiakkuuspäällikkö, Ylöjärven Yrityspalvelu Oy

5. Ilmastotyö Tampereen kaupunkiseudulla ja Pirkanmaalla

Ilmastotyötä tehdään Pirkanmaalla paitsi kuntatasolla myös Tampereen kaupunkiseudun ja Pirkanmaan Liiton toimesta. Vuoden 2019 lopulla Pirkanmaan 515 095 asukkaasta jo 87 prosenttia asui Hinku-kunnassa.

5.1. Tampereen kaupunkiseudun ilmastotyö

Tampereen kaupunkiseudun kunnat ovat tehneet ilmastotyötä yhdessä pitkään. Ensimmäinen seudullinen ilmastostrategia hyväksyttiin vuonna 2010. Päivitetyt seudulliset ilmastotavoitteet hyväksyttiin seutuhallituksessa joulukuussa 2018. Hiilineutraali Tampereenseutu 2030:n päätavoite on Hinku-kriteerien mukaisesti seudun kasvihuonekaasupäästöjen kokonaismäärän vähentäminen 80 prosentilla vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Loput 20 prosenttia sidotaan hiilinieluihin ja kompensoidaan. Ylöjärvi on sitoutunut tavoittelemaan samaa päästövähennystä osana kaupunkiseutua. Seudullisesti ilmastotavoitteet ovat taakanjakosopimus, jossa jokaisella kunnalla on omat potentiaalinsa, keinonsa ja resurssinsa edetä tavoiteuralla. Ylöjärven osuus seudun ilmastotyön taakanjaosta on 8 prosenttia.

Hiilineutraali Tampereen kaupunkiseutu 2030, Ylöjärven osuus seudun ilmastotyön taakanjaosta.

Tampereen kaupunkiseutu toteutti kesällä 2019 kuntakierroksen, jossa kartoitettiin seudun kuntien lähtötilannetta ilmastotyöhön. Kierroksen pohjalta laadittiin yhteenvetoraportti Tiekarttaselvitys - Hiilineutraali Tampereenseutu 2030. Sen liitteeksi valmisteltiin kaupunkiseudun ilmastotyön tiekartan mallipohja ja esimerkinomainen indikaattorilista. Nämä dokumentit käsiteltiin seutuhallituksessa marraskuussa 2019. Tiekartan mallipohjassa on nähtävillä mitkä YK:n Agenda2030-tavoitteet sopivat yhteen kunkin teeman kanssa. Liittämällä YK:n kestävä kehityksen tavoitteet hiilineutraaliustyöhön ja tiekarttaan Tampereen kaupunkiseutu voi tukea myös kansainvälistä YK:n ilmastoagenda. Ylöjärven Hinku-tiekartan toimenpidelista tukeutuu seudulliseen malliin ryhmitellen toimenpiteitä vaikuttavuuden mukaan.

Vuoden 2020 aikana Tampereen kaupunkiseudulla valmistellaan seudullista ilmastotavoitteiden ja -toimenpiteiden seurantamallia. Alustavan suunnitelman mukaan kuntien edistymistä ilmastotavoitteissa ja -toimenpiteissä seurattaisiin vuosittaisen raportoinnin kautta. Varsinainen seudullinen ilmastotavoitteiden välitarkastelu tapahtuisi alustavasti vuosina 2022, 2026 ja 2030.

Keväällä 2020 Tampereen seudun kunnat ovat osallistuneet MAL4-sopimusneuvotteluihin valtio-osapuolten kanssa. Maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimus perustuu sopimuseudun kaikkien kuntien ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämistä siten, että edistetään valtion, seudun ja sen kuntien tavoitteiden saavuttamista. Luonnosvaiheessa olevan MAL4-sopimuksen tavoitteena on muun muassa edistää vähähiilistä ja kestävästä yhdyskuntarakennetta sekä rakentamista ja lisätä kestävästä liikkumisesta ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Tavoitetilassa seutu on vuonna 2030 kasvanut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävästi, ja asukkaiden arjen sujuvuus ja kestävä valinnat ovat mahdollisia.

Tampereen kaupunkiseudun ilmastotiekartan teemat ja niihin kytkeytyvät YK:n Agenda2030-tavoitteet, hyväksytty seutuhallituksessa 27.11.2019.

5.2. Maakuntatason ilmastotyö Pirkanmaalla

Pirkanmaan liitto käynnisti vuonna 2018 Canemure-hankkeen (Canemure = (carbon neutral municipalities and regions), joka toteutetaan yhteistyössä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa. Valtakunnallisessa hankkeessa edistetään ilmastonmuutoksen hillintää kuuden vuoden ajan ja siinä on mukana yhteensä 22 kumppania. Hankekokonaisuutta koordinoi SYKE.

Canemure-hankkeen tavoitteena on edistää älykästä ja vähähiilistä liikkumista, lisätä hajautettua uusiutuvan energian tuotantoa ja parantaa rakennusten energiatehokkuutta. Lisäksi hanke tukee prosesseja, joilla luodaan kestävästä kaupunkirakennetta ja edellytyksiä vähähiiliselle tuotannolle ja kulutukselle. Käytännön ilmastotoimien ohella hankkeessa järjestetään koulutusta, luodaan yhteistyöverkostoja ja jaetaan hyviä käytäntöjä koko Suomeen. Hankkeen kokonaisbudjetti on 15,3 miljoonaa euroa. Rahoituksesta 9,1 miljoonaa euroa tulee EU:n Life-ohjelmasta. Pirkanmaalla hankkeessa asetetaan maakunnallinen hiilineutraalisuustavoite ja laaditaan sen saavuttamiseksi tiekartta lyhyelle ja pitkälle aikavälille.

Pirkanmaan ELY-keskus valitsi vuoden 2019 alussa toimintansa painopisteiksi ilmastonmuutoksen, kiertotalouden ja digitalisaation. Kesäkuussa 2019 ELY-keskus teki yhteiskuntasitoumuksen, jonka myötä kaikessa toiminnassa otetaan ilmastoasiat huomioon mahdollisuuksien mukaan. Pirkanmaan ELY-keskuksen ja Pirkanmaan liiton yhteinen Hinku-maakunta -hakemus hyväksyttiin marraskuussa 2019. Hinku-maakuntanimitystä saa käyttää, kun ELY-keskus ja maakunnan liitto yhdessä tai erikseen sitoutuvat yhdessä maakunnan Hinku-kuntien kanssa vähentämään maakunnan kasvihuonekaasupäästöjä 80 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Lisäksi sitoutuneiden Hinku-kuntien asukasmäärän tulee kattaa vähintään 80 prosenttia maakunnan asukasmäärästä.

6. Ylöjärven Hinku-toimenpiteet vuosille 2020-2030

Ylöjärven Hinku-työryhmä on koostanut ilmastonmuutosta hillitsevän toimenpidelistan yhteistyössä kaupungin hallinnonalojen ja tytäryhteisöjen kanssa. Toimenpidelistaa täydennetään ja tarkennetaan jatkossa säännöllisesti. Hinku-työryhmä vastaa toimenpideideoiden keräämisestä ja raportoinnista sekä niiden kytkemisestä kaupungin eri prosesseihin mukaan lukien talousarvio sekä maankäytön ja palveluiden suunnittelu- ja toteutusohjelma (MAPSTO).

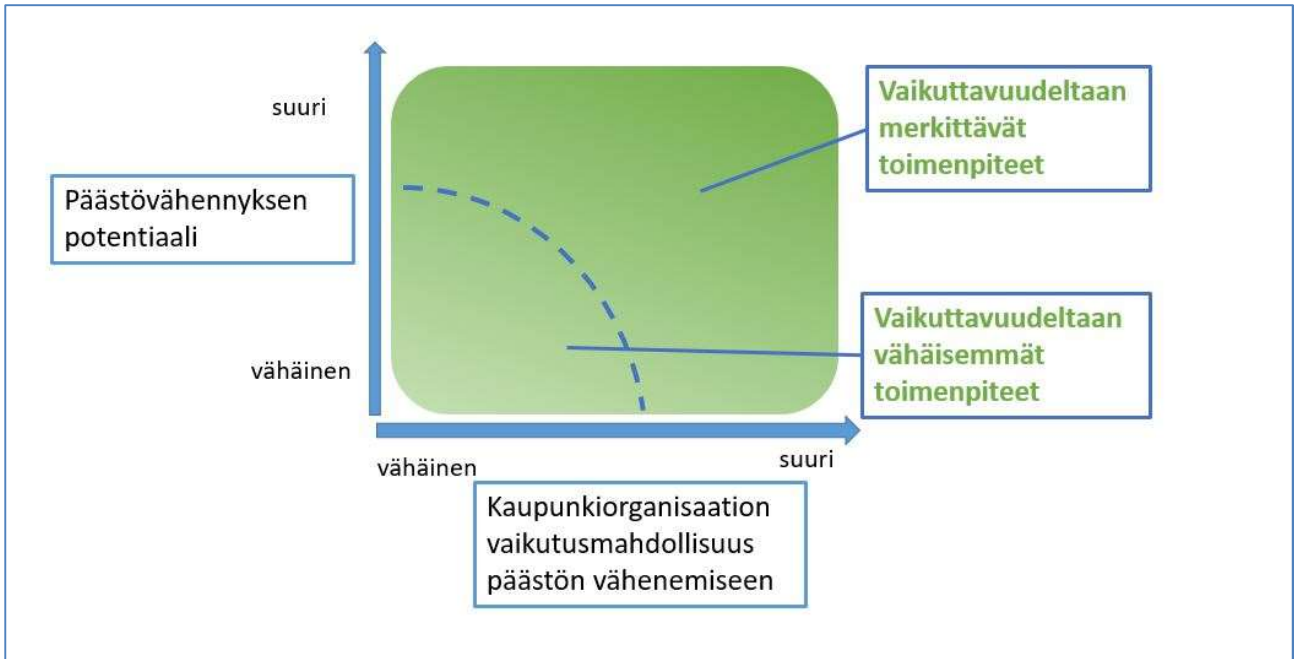
Hinku-tiekartan toimenpideosa käsitellään vuodesta 2021 alkaen vuosittain kaupunginvaltuustossa talousarvion ja MAPSTO-dokumentin käsittelyn yhteydessä. Lautakunnille ja neuvostoille varataan mahdollisuus antaa siitä lausuntonsa tulevien päivityskierrosten yhteydessä. Kuntalaisia ja muita sidosryhmiä osallistetaan erilaisin Hinku-teemaisiin tapahtumiin ja kyselyin. Edellä kuvatulla prosessilla täytetään myös Hinku-kriteeristön vaatimus vuosittaisesta toimenpiteiden kuvaamisesta, raportoinnista ja viestinnästä luottamushenkilöille, kuntalaisille ja muille sidosryhmille.

6.1. Toimenpidelistan teemat ja painopisteet

Ylöjärven Hinku-toimenpiteet pohjautuvat edellä kappaleessa 5.1 esiteltyihin Tampereen kaupunkiseudun yhteisiin teemoihin, joita ovat:

- Eheä maankäyttö ja kestävä liikenne
- Uudistuva energiantuotanto ja kulutus
- Resurssiviisas kulutus ja tuotanto
- Sopeutuva kaupunkiseutu
- Kehittyvä ilmastotyö

Näiden teemojen lisäksi tulevia toimenpiteitä on ryhmitelty Ylöjärven tiekartassa vaikuttavuuden mukaan. Toimenpiteiden vaikuttavuutta on tarkasteltu tämän hetkisten arvioiden pohjalta huomioiden sekä kyseisen päästölajin osuus Ylöjärven kokonaispäästöistä että kaupunkiorganisaation vaikutusmahdollisuudet kyseisten päästöjen vähentämiseen. Mikäli toimenpiteellä on huomattava päästövähennyspotentiaali joko suoraan tai välillisesti, ja kaupungin toimilla voidaan kyseisiä päästöjä vähentää, on kyseinen toimenpide merkitty toimenpidelistaan vaikuttavuudeltaan merkittäväksi. Mikäli taas toimenpiteen päästövähennyspotentiaali on pieni ja kaupunkiorganisaation vaikutusmahdollisuus kyseisten päästöjen vähentämiseen vähäinen, on kyseinen toimenpide merkitty vaikuttavuudeltaan vähäisemmäksi. On hyvä huomioida, että myös vaikuttavuudeltaan vähäisemmät toimet ovat tärkeitä kokonaistavoitteeseen pyrittäessä. Toimenpiteiden vaikuttavuutta tullaan tarkastelemaan toimenpidelistan vuosittaisen päivitystyön yhteydessä kehittyvän tutkimustiedon ja indikaattoreiden myötä.

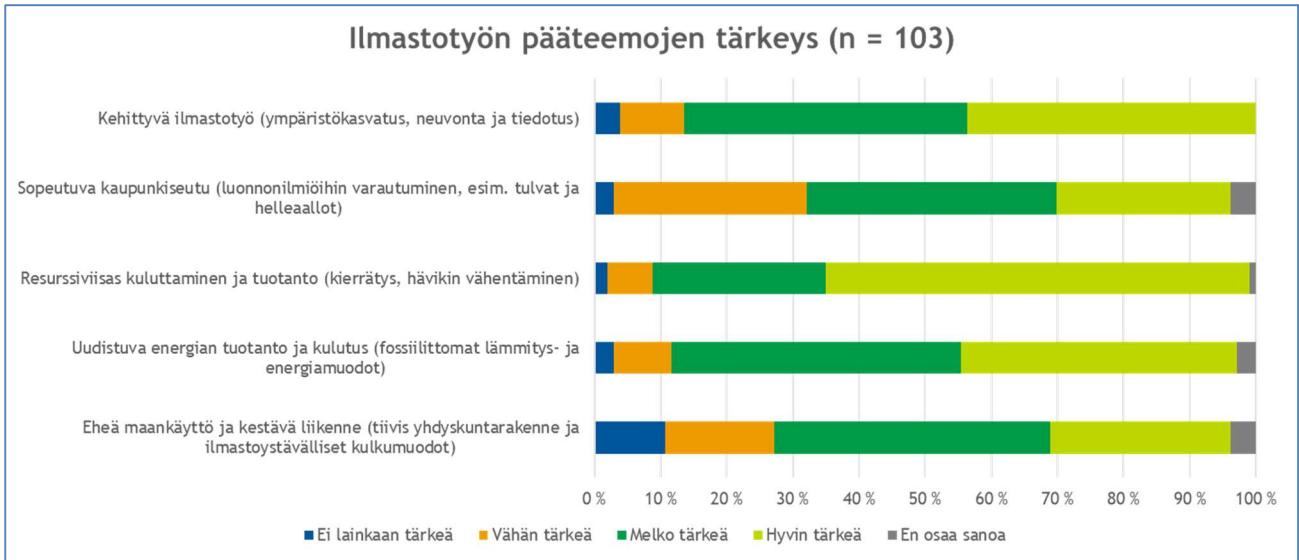
Toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnin kehikko Ylöjärven Hinku-tiekartassa 2020-2030.

Osana Hinku-tiekartan valmistelutyötä toteutettiin 22.-29.3.2020 kuntalaisille nettikysely tiekartan painopisteistä sekä kuntalaisten omasta vähähiilisyttä tukevasta toiminnasta. Kysely toteutettiin Webropol-alustalla yhdessä hyvinvointityön kyselyn kanssa, ja siihen saatiin 103 vastausta. Kyselystä tiedotettiin ylojarvi.fi-sivuston uutisospalstalla sekä kaupungin sosiaalisen median kanavilla.

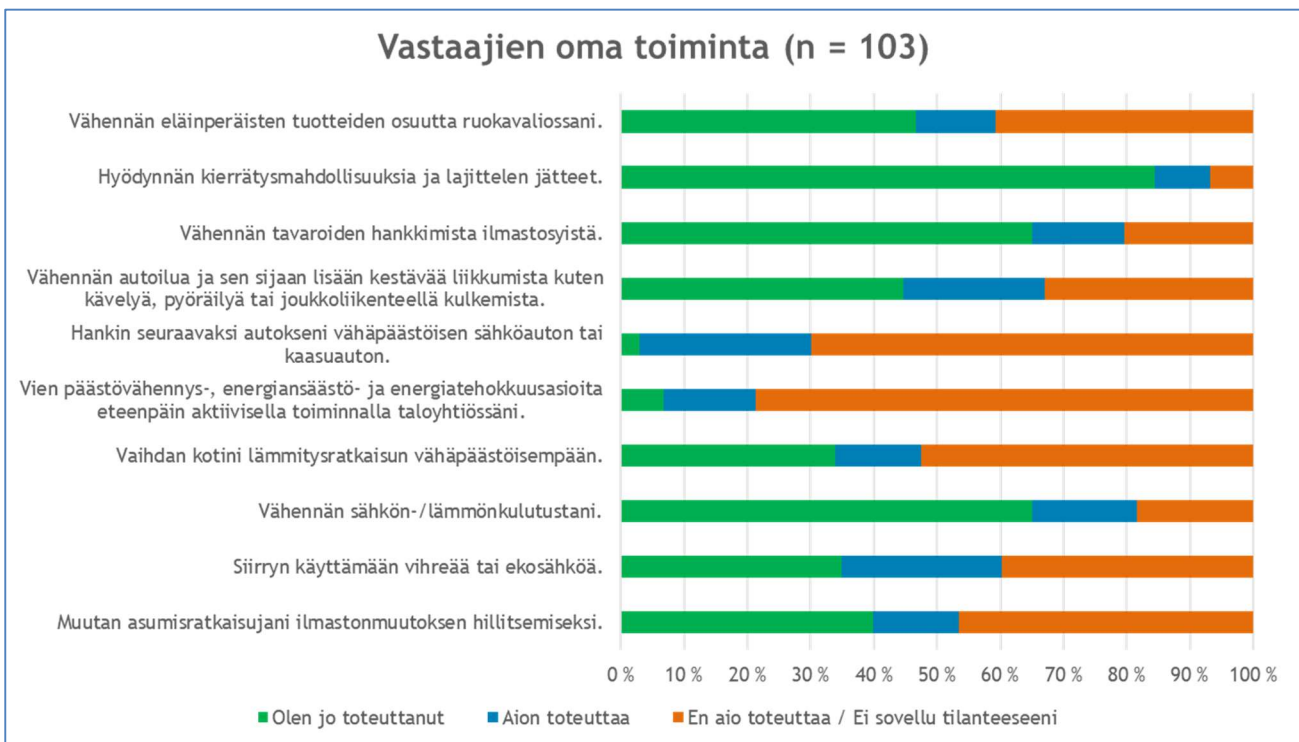
Kyselyn vastaajat pitivät Ylöjärven kaupunkiorganisaation toiminnassa tärkeimpinä resurssiinsa kuluttamisen ja tuotannon sekä uudistuvan energian tuotannon ja kulutuksen teemoja. Eheän maankäytön ja kestävä liikenteen sekä sopeutuvan kaupunkiseudun teemoja vastaajat pitivät vähiten tärkeinä.

Kyselyyn vastanneiden omassa toiminnassa korostuivat jo toteutettuina toimina kierrätysmahdollisuuksien hyödyntäminen ja jätteiden lajittelu, sähkön- ja lämmönkulutuksen pienentäminen sekä tavaroiden hankkimisen vähentäminen ilmastosyistä. Vastaajien tulevien toimien osalta nousivat useimmin esiin vähäpäästöisemmän auton hankinta, kestävien liikkumistapojen suosiminen sekä vihreään sähkөөn siirtyminen.

Jatkossa kuntalaisten näkemyksiä voidaan kartoittaa uusilla nettikyselyillä sekä Hinku-teemaisissa tapahtumissa. Ilmastoteeman esilläpito muun muassa asukasilloissa, järjestö- ja neuvostotapaamisissa sekä muun sidosryhmäyhteistyön yhteydessä mahdollistaa näkemysten kokoamisen laajalti.

Hinku-nettikysely maaliskuu 2020. ”Tampereen kaupunkiseudulla on valittu ilmastotyöhön viisi pääteemaa, jotka on esitetty alla. Valitse kunkin teeman osalta mielipidettäsi kuvaava vaihtoehto Ylöjärven kaupungin toimintaa ajatellen.”

Hinku-nettikysely maaliskuu 2020. ”Kaupunkilaisten omilla toimilla on merkittävä rooli ilmastotavoitteisiin pyrkimisessä. Valitse parhaiten sopiva vaihtoehto kutakin toimintaasi koskien.”

6.2. Toimenpiteet, Eheä maankäyttö ja kestävä liikenne

Tampereen kaupunkiseudulla on tälle teemalle asetettu seuraavat tavoitteet:

- Yhdyskuntarakenne tukee kestävää ja vähäpäästöistä elämäntapaa
- Kestävien kulkumuotojen osuus kasvaa kaupunkiseudun sisäisessä liikkumisessa

Ylöjärven toimenpiteet:

Vaikuttavuudeltaan merkittävät toimenpiteet / Eheä maankäyttö ja liikenne		
Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu / muut huomiot
Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen hyödyntäen nykyistä infrastruktuuria	Tekniikka ja ympäristö	Jatkuva
Kaupungin kasvun ohjaaminen joukkoliikennereittien ja palveluiden läheisyyteen	Tekniikka ja ympäristö	Jatkuva
Täydennysrakentamista edistetään kaavoituksen ja maapoliittisten keinojen avulla	Tekniikka ja ympäristö	Jatkuva
Keskusta-alueen tiivistäminen (asuminen, palvelut, toimitilat)	Tekniikka ja ympäristö, Ylöjärven Yrityspalvelu	Jatkuva, ydinkeskustan osayleiskaavan 2019 ja keskustavisio 2040:n pohjalta
MAL4-sopimus	Hallinto ja talous, Tekniikka ja ympäristö	2020-2023, toimet kestävän ja vähähiilisen yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän edistämiseksi
Seuraitiotiehanke	Tekniikka ja ympäristö	Yleissuunnitteluvaihe 6/2019-1/2021
Joukkoliikenteen palvelutason parantaminen	Tekniikka ja ympäristö (seudullinen Nysseyhteistyö)	Linjasto 2021 -uudistus parantaa Ylöjärven joukkoliikenteen palvelutasoa
Joukkoliikenteen käyttövoimien muutos ympäristöystävällisemmäksi	Tekniikka ja ympäristö (seudullinen Nysseyhteistyö)	Tarkastelu sopimuskausien umpeutuessa kun kilpailutetaan linjoja
Päästövähennysten huomointi kuljetusten hankinnassa	Tekniikka ja ympäristö, Perusturva, Sivistys	Tarkastelu sopimuskausien umpeutuessa kun kilpailutetaan kuljetuksia

Ylöjärven raakapuuterminaalien siirtohanke	Tekniikka ja ympäristö	Asemantien raakapuuterminaalien siirron edistäminen yhteistyössä Väyläviraston ja Pirkanmaan Liiton kanssa, tekninen selvitys tehty 2019
Metsäsuunnitelman päivitys hiilineutraaliustavoitteet huomioiden	Tekniikka ja ympäristö	Teknisen lautakunnan toimintasuunnitelma 2020

Vaikuttavuudeltaan vähäisemmät, mutta tärkeät toimenpiteet / Eheä maankäyttö ja liikenne		
Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu / muut huomiot
Asemakaavoituksella ohjataan puurakentamiseen kohdennetuilla alueilla	Tekniikka ja ympäristö	Tarkastelu uusien asuinalueiden kaavoituksen yhteydessä
Asukkaiden ja sidosryhmien kuuleminen kaavasta sähköisesti	Tekniikka ja ympäristö	Kokeilu 2020
Kävely- ja pyöräilyreittien lisääminen ja kunnossapito	Tekniikka ja ympäristö	Liikenneväyläinvestoinnit MAPSTO-ohjelman mukaisesti
Joukkoliikenteen reittisuunnittelu huomioiden yritysalueet	Tekniikka ja ympäristö, Ylöjärven Yrityspalvelu	Tarkastelu linjastomuutosten yhteydessä yritysalueiden kehittymisen mukaisesti
Matkatien liityntäpysäköintialueen laajennus	Tekniikka ja ympäristö	2020
Julkisten ja yksityisten toimijoiden toimintamalli liityntäpysäköinnin edistämiseksi	Tekniikka ja ympäristö (seudullinen hanke)	2020
Katettujen pyöräpysäköintipaikkojen ja levähdyspenkkien lisääminen	Tekniikka ja ympäristö	MAPSTO 2020-2024 mukaisesti vuosittain 55 000 eurolla
Autojen sähkölatauspisteiden lisääminen kaupungin alueilla	Tekniikka ja ympäristö	Tarpeen kasvaessa määrärahojen puitteissa

Kaupungin autokannan sähköistäminen (täyssähkö, hybridi tai muut vähäpäästöiset käyttövoimat)	Tekniikka ja ympäristö	Leasing-sopimusten umpeutuessa tarkastellaan mahdollisuutta siirtyä hybridi-/täyssähkö- tai muihin vähäpäästöisiin ajoneuvoihin
Kaupunkipyörien käyttöönotto Leija-kirjastolla	Hallinto- ja talous, Sivistys	2020, työ- ja toimintakeskus Valpro kunnostaa pyörät

6.3. Toimenpiteet, Uudistuva energian tuotanto ja kulutus

Tampereen kaupunkiseudulla on tälle teemalle asetettu seuraavat tavoitteet:

- Tampereen kaupunkiseudun energiajärjestelmä on kestävä ja pohjautuu uusiutuviin energialähteisiin.
- Rakennusten energiatehokkuus on parantunut 25 % vuoteen 2030 mennessä.
- Sähkön kysyntä joustaa ja kulutuksen kasvu on saatu pysäytettyä.

Ylöjärven toimenpiteet:

Vaikuttavuudeltaan merkittävät toimenpiteet / Uudistuva energian tuotanto ja kulutus		
Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu / muut huomiot
Kaupungin omien kiinteistöjen lämmitystapamuutokset (ks. erillinen listaus alla)	Tekniikka ja ympäristö	MAPSTO:ssa määriteltävien määrärahojen puitteissa arviolta 1-3 kohdetta vuodessa
Kaupungin omien kiinteistöjen energiatehokkuutta parannetaan kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS) mukaisesti	Tekniikka ja ympäristö	MAPSTO:ssa määriteltävien määrärahojen puitteissa rakennusmääräysten ja rakenteiden toimivuuden mukaisesti
Kaupunki jatkaa vihreän sähkön hankintaa	Tekniikka ja ympäristö	Vihreän sähkön osuus ostetusta sähköstä 100 % vuodesta 2019 alkaen
Kaukolämmön CO ₂ -päästöjä vähennetään 95 % siirtymällä uusiutuviin energialähteisiin	Tampereen Sähkölaitos	Vuoteen 2030 mennessä, Ylöjärvi ostaa kaukolämmön Tampereen Sähkölaitokselta
Paikallisten yritysten neuvonta kierrätyksessä ja	Ylöjärven Yrityspalvelu	Jatkuva

materiaalivirtojen loppusijoittamisessa		
Tiedottaminen paikallisille yrityksille saatavilla olevista energiatuista ja avustaminen hakemusten teossa	Ylöjärven Yrityspalvelu	Jatkuva

Ylöjärven kaupunki on toteuttanut useita kiinteistöjen lämmitystapamuutoksia 2010-luvulla. Toteutetut kohteet on listattu kappaleessa 3.1. Kaupungin kiinteistöissä tehdään lämmitystapamuutoksia MAPSTO-ohjelmassa määriteltävien määrärahojen puitteissa arviolta 1-3 kohteessa vuosittain. Seuraavissa kiinteistöissä lämmitystapamuutosta ei ole vielä tehty:

- Asuntilan päiväkotit ja koulu (öljy), siirtyy ilmavesilämpöön 2020
- Kangasniemen päiväkodin isompi osa (öljy)
- Karhen koulu (öljy)
- Kurun terveysasema (öljy)
- Mutalan koulu ja monipalvelukeskus (öljy)
- Onnimannin päiväkotit (öljy)
- Salorinteen päiväkotit (öljy)
- Soppeenharjun koulu (öljy), lämmitystapamuutos tulevan peruskorjauksen yhteydessä
- Takamaan päiväkotit ja koulu (öljy)
- Topintupa (öljy)
- Vahannan koulu (öljy)
- Vanha koulu (suorasähkö)
- Veittijärven koulu ja monipalvelukeskus (öljy)
- Viljakkalan kirjasto (öljy)
- Viljakkalan koulu (öljy pl. uusi liikuntasali, jossa maalämpö)
- Vuorentaustan päiväkotit (öljy)

Vaikuttavuudeltaan vähäisemmät, mutta tärkeät toimenpiteet / Uudistuva energian tuotanto ja kulutus		
Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu / muut huomiot
Siltatien koulun pysäköintialueille sähköautojen latauskaapelointi	Tekniikka ja ympäristö	Koulun rakentamisen tahdissa
Systemaattinen työ vuotovesien vähentämiseksi vesihuoltoverkostoissa	Ylöjärven Vesi	Jatkuva

Vaihdetaan kaupungin kiinteistöjen valaistusta led-tekniikkaan	Tekniikka ja ympäristö	Vuosittain määrärahojen puitteissa
Vaihdetaan katuvalaistusta led-tekniikkaan	Tekniikka ja ympäristö	Vuosittain määrärahojen puitteissa
Autojen sähkölatauspisteiden huomiointi kaavoituksessa ja rakennusjärjestyksessä	Tekniikka ja ympäristö	Lainsäädännön kehittymisen mukaisesti

6.4. Toimenpiteet, Resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto

Tampereen kaupunkiseudulla on tälle teemalle asetettu seuraavat tavoitteet:

- Kunnat mahdollistavat ja tukevat palvelujen, teollisuuden ja maatalouden hiilineutraaleja ratkaisuja.
- Jakamistalous, kiertotalous ja elinkaariajattelu ovat kuluttamisessa ja tuotannossa mukana.
- Monipuolista elinkeinorakennetta edistetään ja vahvistetaan uudistuvaa teollisuutta sekä älykkään kaupunkiseudun ratkaisuja.
- Kuntalaisten hiilijalanjälki on puolittunut vuoteen 2030 mennessä.

Ylöjärven toimenpiteet:

Vaikuttavuudeltaan merkittävät toimenpiteet / Resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto		
Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu / muut huomiot
Huomioidaan ilmastotekijät kaupungin hankinnoissa	Kaikki osastot	Tarkastelu sopimuskausien umpeutuessa kun kilpailutetaan hankintoja
Ruokahävikin vähentäminen kaupungin ruokapalveluissa	Tekniikka ja ympäristö, Sivistys, Perusturva	Jatkuva
Lisätään yksi kala- tai kasvisruoka viikoittain koulujen, varhaiskasvatuksen ja hoitolaitosten ruokalistalle	Tekniikka ja ympäristö	Kokeilu 2021
Parannetaan kierrätys- ja lajittelumahdollisuuksia kaupungin kiinteistöissä	Tekniikka ja ympäristö, Pirkanmaan Jätehuolto	Tarpeiden ja määrärahojen puitteissa huomioiden jätteenkeräyksen kehittyminen
Lisätään kaupungin kiinteistöjen iltakäyttöä	Kaikki osastot	Jatkuva

Vaikuttavuudeltaan vähäisemmät, mutta tärkeät toimenpiteet / Resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto		
Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu / muut huomiot
Viljelypalsta-alueen kehittäminen kaupunkikeskustassa	Tekniikka ja ympäristö	Tarkastelu MAPSTO-ohjelman yhteydessä
Selvitetään keskitetyn jäte- ja kierrätyspisteen kaavoittamista uudelle asuinalueelle	Tekniikka ja ympäristö	Tarkastelu uusien asuinalueiden kaavoituksen yhteydessä
Kaupungin ruokapalveluissa tarjotaan viikoittain lämpimiä kasviksia kouluissa, varhaiskasvatuksessa ja hoitolaitoksissa	Tekniikka ja ympäristö	Kokeilu 2021
Kaupungin ruokapalveluissa tarjotaan kasvipohjainen välipala 2 krt/kk kouluilla (iltapäiväkerhot) ja varhaiskasvatuksessa	Tekniikka ja ympäristö	Kokeilu 2021
Kaupungin ruokapalveluissa kehitetään ruokaohjeita kasvipohjaisten proteiinituotteiden käyttämiseksi pääraaka-aineena koko asiakaskunnalle (varhaiskasvatus, koulut, hoitolaitokset ja työpaikkaruokailu)	Tekniikka ja ympäristö	Kokeilu 2021
Topintuvan koulun kalustaminen kokonaisuudessaan kierrätyskalusteilla	Sivistys	2020

6.5. Toimenpiteet, Sopeutuva kaupunkiseutu

Tampereen kaupunkiseudulla on tälle temalle asetettu seuraavat tavoitteet:

- Ilmastonmuutoksen riskit on tunnistettu kunnassa.
- Kuntien toimialat sopeutuvat suunnitelmallisesti ilmasto-olosuhteiden vaikutuksiin.

- Aukkaat ja yritykset tiedostavat ilmastonmuutoksen vaikutukset ja osaavat varautua niihin.

Ylöjärven toimenpiteet:

Vaikuttavuudeltaan merkittävät toimenpiteet / Sopeutuva kaupunkiseutu		
Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu / muut huomiot
Huomioidaan hulevesien imeytys kaavoituksessa ja katusuunnittelussa	Tekniikka ja ympäristö	Jatkuva
Vesihuollon toimintavarmuuden varmistaminen poikkeustilanteissa esim. tulvat	Ylöjärven Vesi	Jatkuva
Metsien hiilinieluselvytys	ELY-keskus, Tekniikka ja ympäristö	Hiilinieluselvytys tehty vuonna 2019, päivitysaikataulu ELY-keskuksen kanssa sovittavalla tavalla
Helteisiin varautuminen asentamalla jäähdytyslaitteita kaupungin kiinteistöihin	Tekniikka ja ympäristö	Tarpeiden ja määrärahojen puitteissa, ensisijaisesti hoitolaitoksiin

Vaikuttavuudeltaan vähäisemmät, mutta tärkeät toimenpiteet / Sopeutuva kaupunkiseutu		
Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu / muut huomiot
Niittykukkien istuttaminen joutomaille pölyttäjähyönteisten lisäämiseksi	Tekniikka ja ympäristö, Sivistys	Kokeilu 2021, lapset/oppilaat voivat auttaa kylvössä
Kaupungin varautumissuunnitelmissa huomioidaan ilmastonmuutoksen mahdollisesti aiheuttamat ääri-ilmiöt	Kaikki osastot	Tarkastelu suunnitelmien päivityksen yhteydessä

6.6. Toimenpiteet, Kehittyvä ilmastotyö

Tampereen kaupunkiseudulla on tälle teemalle asetettu seuraavat tavoitteet:

- Päästövähennystavoitteiden saavuttamista vaikeuttavia ratkaisuja ei enää tehdä.
- Ilmastonäkökulma huomioidaan kaikessa päätöksenteossa.
- Päästöt, joita ei pystytä vähentämään, kompensoidaan.
- Ympäristökasvatusta lisätään.

Ylöjärven kaupungin toimenpiteet:

Vaikuttavuudeltaan merkittävät toimenpiteet / Kehittyvä ilmastotyö		
Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu / muut huomiot
Kaupunki ottaa huomioon kasvihuonekaasupäästö-näkökulman kaikessa merkittävässä päätöksenteossään	Kaikki osastot	Jatkuva, Hinku-sitoumuksen mukaisesti
Kaupunginjohtajan kaikille tulospalkkausyksiköille antama tulospalkkaustavoite: Yksiköt lisäävät tietoisuuttaan Hinku-tavoitteista ja -työstä, ja tekevät konkreettisia toimenpide-ehdotuksia	Kaikki osastot	2020
Digitaalisten palveluiden ja asiointikanavien edelleen kehittäminen	Kaikki osastot, Ylöjärven Yrityspalvelu, Ylöjärven Vesi	Jatkuva
Hinku-tiedotusta ja -neuvontaa asukkaille ja yrityksille lisätään	Kaikki osastot, Ylöjärven Yrityspalvelu, Ylöjärven Vesi, Pirkanmaan Jätehuolto	Aloitetaan kuukauden Hinku-vinkkien jakaminen kaupungin kotisivuilla syksyllä 2020 nettisivu-uudistuksen valmistuttua, Hinku-työryhmä koordinoi
Vihreä Lippu ja ympäristökoulu	Sivistys	2020, Karhella koulutetaan muita luonto- ja ympäristökasvatusverkoston (Lyke) opettajia ja suunnitellaan suoriheista koulutusta ympäristökasvattajille

Kaupungin henkilöstön kouluttaminen ilmastoasioihin ja vähähiilisiin hankintoihin	Kaikki osastot	Avoin koulutus koko henkilöstölle vuonna 2021
Kaupungin väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi huomioidaan ilmastonmuutosta hillitsevät elintavat hyvinvointia rakentavien valintojen tukemisessa	Kaikki osastot	Laaja hyvinvointikertomus 2021-2024
Elinkeino-ohjelman päivityksessä huomioidaan ympäristönäkökulma	Ylöjärven Yrityspalvelu	2020
Yritysten neuvonnassa ja kehittämisessä huomioidaan kiertotalouden ja ekologisten liiketoimintakonseptien mahdollisuudet	Ylöjärven Yrityspalvelu	Jatkuva

Vaikuttavuudeltaan vähäisemmät, mutta tärkeät toimenpiteet / Kehittyvä ilmastotyö

Toimenpide	Vastuutaho	Aikataulu / muut huomiot
Lukion opiskelijoista muodostettu työryhmä ideoi kestävän kehityksen toimia	Sivistys	Jatkuva
Hinku-tavoitteista ja keinoista tiedottaminen ja niiden konkretisointi järjestöjen toiminnassa	Hallinto ja talous	Jatkuva, hyvinvointikoordinaattori koordinoi järjestöyhteistyötä
Nostetaan Ylöjärven päästökehitystä kuvaavia mittareita näkyvämmiin esiin kaupungin kotisivuilla	Hallinto ja talous	Syysy 2020, nettisivu-uudistuksen valmistuttua, Hinku-työryhmä koordinoi
Tehdään seuroille kestävän kehityksen kysely	Sivistys	2020, toiminta-avustuksen jaossa huomioidaan uuden kriteeristön mukaan myös seuran kestävän kehityksen toimenpiteet ja ne kysytään hakemuksessa

Liikuntapalveluiden asiakkaiden kannustaminen pyöräilyyn ja kävelyyn	Sivistys	2020, liikuntapalvelut kannustaa asiakkaita yhä enemmän liikkumiseen hiilineutraalisti jalkaisin ja pyörällä
Ekologisuus nuorisopalveluiden kohdeavustusten painopisteenä	Sivistys	2020, kohdeavustusten yhtenä painopistealueena on ekologisuus
Kokouskäytännöissä huomioidaan etäosallistumisen mahdollisuudet	Kaikki osastot	Jatkuva

Edellä esitettyjen toimenpiteiden lisäksi kaikissa Ylöjärven kaupungin toimintayksiköissä tehdään jatkuvasti fiksuja arjen tekoja ja valintoja: sammutetaan valot kun poistutaan huoneesta, lajitellaan jätteet, ei tehdä turhia hankintoja, kierrätetään materiaaleja, syödään se mitä otetaan ja vältetään turhaa matkustamista. Näitä päivittäisiä viisaita valintoja ei ole listattu erikseen toimenpidelistoihin edellä.

Ylöjärveläisen Lehtovuori Oy:n valmistamia, aurinkovoimalla toimivia CitySolar-älyroskiksia asennettiin vuonna 2019 kaupungintalon aukiolle ja Räikänpuistoon.

7. Lähteet

Canemure - Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia <https://www.syke.fi/hankkeet/canemure>

Ilmasto-opas <https://ilmasto-opas.fi/fi/kunnat>

Kuntaliitto, Ilmastonmuutos ja kunnat <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2020/miten-ilmastonmuutokseen-voidaan-vaikuttaa-kunnissa-tukipaketti-kuntien>

Luonnonvarakeskus, Pirkanmaan metsien hiilivaraston kehitys, loppuraportti http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/36843373/hiilinielut_Pirkanmaa-Loppuraportti.pdf/ca4007c5-6715-463d-bbf5-8112bf9f9b33

MayorsIndicators CO2-raportti <http://www.co2-raportti.fi/>

Motiva, Ilmastojohtamisen reseptikirja https://www.motiva.fi/julkinen_sektori/ilmastojohtajat

Pirkanmaan Liitto, blogi 7.11.2019 <https://www.pirkanmaa.fi/blog/2019/11/07/pirkanmaa-ensimmaisten-maakuntien-joukossa-mukaan-hinku-verkoston/>

Suomen ympäristökeskus, ALas-laskenta <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>

Suomen ympäristökeskus, Suomen kansantalouden materiaalivirtojen ympäristövaikutusten arviointi ENVIMAT-mallilla <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/38010>

Tampereen kaupunkiseutu, Hiilineutraali Tampereenseutu 2030 https://www.tampereenseutu.fi/site/assets/files/19363/141_hiilineutraali_tampereenseutu_2030_1110_raporttiliitteinen.pdf

Tampereen Sähkölaitos, Kaukolämmön alkuperä <https://www.sahkolaitos.fi/lampoa-ja-viileytta/lamporatkaisut/alkupera/>

Teknologian tutkimuskeskus VTT, Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen perusennuste 2020-2050, tilaaja Liikenne- ja viestintäministeriö <https://www.lvm.fi/-/tieliikenteen-paastot-laskussa-2020-luvulla-uusia-toimia-tarvitaan-yha-1037292>

Ympäristöministeriö, Ilmastolain uudistus https://www.ym.fi/fi-FI/Ymparisto/Lainsaadanto_ja_ohjeet/Ymparistonsuojelun_valmisteilla_oleva_lainsaadanto/Ilmastolain_uudistus

Ympäristöviisas Pirkanmaa <https://ymparistoviisas.fi/>